

Kansalaisopistojen opistolaisyhdistykset 2011

Tässä selvityksessä kartoitettiin Kansalaisopistojen opistolaisyhdistysten nykytilaa. Aiemmin opistolaisyhdistysten toiminta on ollut hyvinkin aktiivista ja niillä on kansalaisopistojen tapaan pitkä historia. Nykyisin toiminnan laajuus ja aktiivisuus vaihtelevat paljon. Monen yhdistyksen toiminta on hiljalleen hiipunut, ja uusia innokkaita jäseniä ei ole löytynyt toiminnan henkiin herättämiseen.

Opistolaisyhdistyksen toiminnan tavoitteet

Opistolaisyhdistykset toimivat yhtäältä opistolaisten välisenä yhdyssiteenä, toisaalta ne toimivat yhdyssiteenä opistolaisten ja kansalaisopiston välillä. Opistolaisten välisessä toiminnassa tavoitteena on mm. luoda ja lujittaa hyvää opistohenkeä, edistää jäsenten kulttuuriharrastuksia ja mielekästä vapaa-ajan toimintaa ja vahvistaa opiskelijoiden yhteistoimintaa. Opistoon suuntautuvassa toiminnassa puolestaan tavoitteena on mm. osallistua opiston kehittämiseen, vaikuttaa sen toimintaan ja tarjontaan ja tukea opistotyötä. Opistolaisyhdistyksen tehtävänä voi olla myös kansalaisopiston ja työväenopistoatteen tunnettavuuden edistäminen.

Miten selvitys tehtiin?

Selvityksen laatimisen tietolähteinä on käytetty Patentti- ja rekisterihallituksen yhdistysrekisteriä (yhdistysnetti), kansalaisopistojen omia kotisivuja, Kansalaisopistojen liiton jäsenrekisteriä ja joillekin opistoille osoitettujen sähköpostitiedustelujen vastauksia. Sähköpostitiedustelu lähetettiin sellaisiin opistoihin, joissa yhdistysnetin mukaan olisi opistolaisyhdistys, mutta josta ei löytynyt tietoa kotisivuilta tai muualta netistä.

Yhdistysnetti kokoaa rekisteröidyt yhdistykset. Sen kautta löytyi yhteensä 113 opistolaisyhdistystä. Rekisteri ei kuitenkaan ole ajantasainen, ja sieltä löytyi paljon myös sellaisia yhdistyksiä, joiden kantaopistoakaan ei enää ole olemassa. Opistolaisyhdistyksen rinnalla käytetään nimityksiä opiskelijayhdistys, oppilasyhdistys, oppilaskunta, opistolaiskunta, opiskelijakunta, opiskelijat, opistolaiset ja toverikunta sekä ruotsinkieliset kamratförbund ja elevföreningen.

Yhdistysnetissä olevaa listaa käytettiin tarkastuslistan tapaan. Rekisterissä olevista opistoista 39 on lakkautettujen kansalaisopistojen opistolaisyhdistyksiä. 24:n rekisterissä olevan opistolaisyhdistyksen tiedot löytyi myös kansalaisopiston (tai kunnan) kotisivuilta. 28:sta yhdistyksestä ei löytynyt tietoa internetistä. Näiden yhdistysten kantaopistoon lähetettiin sähköpostitiedustelu yhdistyksen nykytilasta. Näistä 19 vastasi. Suurin osa (14) vastanneista ilmoitti, että opistolaisyhdistys on lakkautettu tai että sillä ei ole toimintaa. Vastanneista vain viisi kertoi yhdistyksen olevan vielä toiminnassa.

Internet ei ole opistolaisyhdistyksille kovinkaan tyypillinen ilmoittamispaikka ja vain muutamalla on enemmän tietoa netissä. Selvitystä varten käytiin läpi kaikkien 199 kansalaisopiston kotisivut. Tietoja löytyi 46 opistolaisyhdistyksestä (yhteystiedot, perusfaktat tai laajempi kuvaus), pääasiassa opistojen sivuilta (muutamassa tapauksessa kunnan sivuilta). Netin sijaan yleisempää lienee toiminnasta tiedottaminen opiston ilmoitustaululla tai paikallislehdessä. Muutamalla opistolla on myös oma lehti, joka ilmestyy 1–2 kertaa vuodessa.

Kansalaisopistojen liiton jäsenenä on yhteensä 20 opistolaisyhdistystä.

Kaiken kaikkiaan kartoituksessa löytyi 60 toiminnassa olevaa opistolaisyhdistystä (Liite 1): 46 opistojen (tai kunnan) kotisivujen kautta, 5 sähköpostikyselyn kautta ja 8 Kansalaisopistojen liiton jäsenrekisteristä ja 1 erillisestä ilmoituksesta. Selvitys on suuntaa-antava, ja on mahdollista, ettei kaikkia olemassa olevia opistolaisyhdistyksiä ole saatu selville. On myös mahdollista, että näistä 60 opistolaisyhdistyksestä osa on olemassa vain nimellisesti.

Yhdistyksen jäsenyys

Joissakin opistoissa opistolaisyhdistyksen jäseniä ovat vain oppilaat, toisissa jäsenistöön kuuluu myös opiston henkilökuntaa. On myös sellaisia yhdistyksiä, joiden jäsenyys ei edellytä osallistumista opiston kursseille lainkaan. Jäsenyys on useimmiten maksuton ja monissa kansalaisopistoissa jäsenyys tulee automaattisesti kurssille ilmoittautumisen myötä. Mutta on niitäkin opistolaisyhdistyksiä, joihin jäsenyys erikseen haetaan. Muutamassa yhdistyksessä jäsenyys edellyttää jäsenmaksua. Maksun suuruus on 2–10 €.

Opistolaisyhdistysten toiminta

Yleisimmät toimintamuodot ovat tapahtumien järjestäminen ja erilaiset retket. Tapahtumia ovat esimerkiksi opiston kevät- tai joulujuhlat sekä näyttelyt ja konsertit. Yhdistysten retket ovat usein esimerkiksi tutustumis- ja virkistysmatkoja. Varsin usein ne suuntaavat teatteriin. Joillakin opistolaisyhdistyksillä on hallussaan kesäkoti, mökki tai vastaava kesänviettopaikka. Jotkut tarjoavat sen maksutta jäseniensä käyttöön, jotkut vuokraavat sitä kerätäkseen varoja. Kesänviettopaikka tarjoaa puitteet esimerkiksi saunailtojen järjestämiseen tai muihin tapahtumiin. Vahva osoitus yhteisöllisyydestä on talkoovoimin rakennettu kesäkoti. Yksi yhdistyksistä on rakentanut talkoovoimin tekstiilitalon, jossa toiminta on hyvin aktiivista. Yksi opistolaisyhdistys tarjoaa puutarhapalstoja jäsenilleen vuokrattavaksi. Joissakin opistoissa on kahvila, jota opistolaisyhdistys pyörittää.

Useat opistolaisyhdistykset kannustavat ja tukevat opiskelijoita, opettajia tai opintoryhmiä myöntämällä apurahoja tai stipendejä.

Aktiivisimmilla opistolaisyhdistyksillä on toimintaa ympäri vuoden ja tutustumisretkiä järjestetään useita kertoja kuukaudessa. Toiset puolestaan järjestävät esimerkiksi yhden perinteeksi muodostuneen kevätretken. Monen yhdistyksen toiminta on hiljalleen hiipunut, kun aktiiviset jäsenet ovat jääneet pois toiminnasta. Yhdistyksen elinvoimaisuus näyttää edellyttävän aktiivista johtohahmoa tai ydinjoukkoa. Opistolaisyhdistykset ovat toimineet yleensä hyvin kauan, ja niiden aktiiviset toimijat ovat ikääntyneet yhdistyksen mukana. Monet opistolaisyhdistykset ovat hiljalleen kuihtuneet pois, mutta toiveena olisi, että kiinnostus toimintaa kohtaan saataisiin

heräämään uusissa sukupolvissa. On yleistä, että opistolaisyhdistys on virallisesti vielä olemassa, mutta sillä ei ole ollut toimintaa useaan vuoteen.

Opistolaisyhdistyksistä muutama on erittäin aktiivinen ja tiedottaa toiminnastaan myös internetissä. Tällaisia ovat mm. Helsingin työväenopiston Opistolaisyhdistys ry ja Tampereen työväenopiston opiskelijat ry, jotka toimivat suurkaupungeissa.

Liite 1

Lista opistolaisyhdistyksistä

Auranlaakson kansalaisopiston opistolaisyhdistys ry
Borgå medborgarinstituts Kamratförbund r.f
Elevföreningen vid Sibbo svenska medborgarinstitut rf
Euran Kansalaisopiston Opistolaisyhdistys ry
Forssan kansalaisopiston opistolaiskunta ry
Hangon suomalaisen kansalaisopiston opistolaisyhdistys r.y.
Helsingin Työväenopiston Opistolaisyhdistys ry
Hyrnsalmen kansalaisopiston opistolaisyhdistys ry
Hyvinkään opiston oppilaskunta
Iitin kansalaisopiston opistolaisyhdistys ry
Ilmajoen kansalaisopiston oppilasyhdistys ry
Ilomantsin kansalaisopiston opiskelijakunta ry
Ingå medborgarinstituts kamratförbund rf
Jokelan kansalaisopiston oppilaskunta ry
Jokihelmen opiston opiskelijayhdistys
Jokiläänin Opistolaisyhdistys ry
Jyväskylän kaupungin työväenopiston opistolaisyhdistys ry
Jyväskylän seudun kansalaisopiston Jyväskylän maalaiskunnan
opistolaisyhdistys ry
Kainulan kansalaisopiston oppilaskunta ry
Kalajoen kansalaisopiston Opistolaiskunta
Karjaan suomenkielisen kansalaisopiston opistolaisyhdistys r.y.
Karkkilan työväenopiston toverikunta ry
Kauniaisten kaupungin opintoryhmien edustajisto
Kerimäen opistolaisyhdistys ry
Kokemäen kansalaisopiston opistolaisyhdistys ry
Kokkolan työväenopiston toverikunta ry
Kuopion kansalaisopiston Opiskelijat ry
Lapuan kansalaisopiston opistolaiskunta ry
Laukaan kansalaisopiston opistolaiskunta
Liedon-Tarvasjoen kansalaisopiston opistolaisyhdistys ry.
Lievestuoreen kansalaisopiston oppilaskunta
Lohjan työväenopiston opistolaisyhdistys ry
Lovisanejdens Mi-förening r.f.
Mikkelin Kansalaisopiston Opistolaisyhdistys ry.
Naantali opiston Opiskelijayhdistys ry
Oriveden seudun kansalaisopiston opistolaiskunta ry
Oulu-opiston opiskelijat ry
Paltamon kansalaisopiston oppilaskunta ry
Pieksämäen seutuopistolaiset ry
Pielaveden ja Keiteleen kansalaisopiston Keiteleen opistolaisyhdistys
Pohjan työväenopiston oppilasyhdistys ry
Porin kaupungin työväenopiston opiskelijat ry
Porvoon kansalaisopiston opistolaiskunta ry
Pudasjärven Kansalaisopiston opistolaiskunta ry
Raahe-opistolaiset ry
Ranuan Kansalaisopiston Opistolaisyhdistys Ry
Rauman kansalaisopiston Opiskelijayhdistys
Riihimäen kansalaisopiston oppilaskunta ry

Salon kansalaiopiston opiskelijakunta ry
Seinäjoen kansalaisopiston Opistolaiskunta ry
Sipoon kansalaisopiston opistolaiskunta ry
Soisalo-opistolaiset ry
Taivalkosken Kansalaisopistolaisyhdistys
Tampereen työväenopiston opiskelijat ry
Turun työväenopiston opiskelijat ry
Vaasan työväenopiston opiskelijat r.y.
Vakka-Suomen kansalaisopiston opistolaisyhdistykset
Valkon kansalaisopiston opistolaisyhdistys
Ylivieskan kansalaisopiston oppilasyhdistys
Äänekosken kansalaisopiston toverikunta ry

Yhteensä 60